

רשימת ספרי "בן מלך" שיצאו לאור עד עתה:

- תרומות
- ספרות ועבודת וחי
- חסדנות
- ימי בן המצרים - גלות ואולה
- מלכות
- חובות
- ימי המצרים
- הגדה של פסח
- ספרי מצות המצוות
- שמואל
- שיר השירים
- שבת שירוש
- מידת הכבוד
- שיטת בענה
- עניינים בשי"ב ובהלכה
- מידות שבי"ב
- ראשית ח"א - ממנו
- מלכות בראשית ח"א
- ראשית ח"ב - על
- ראשית ח"ג - רצא וחי
- שנת ח"א - שנת-בטלה
- שנת ח"ב - מאורי מביא
- יתרו-מטפים
- שנת ח"ג - תרומה-מקור
- יקרא ח"א - יקרא-מנוע
- יקרא ח"ב - יקרא-מבוקה
- מדרב ח"א - מדרב-שילח
- מדרב ח"ב - קורח-מטעי

ניתן לרשימה: mechonbenmelech@gmail.com
בארה"ב ניתן לרשימה: salea@yefenofbooks.com | Warehouse: 8482450220

פרשת תצוה תשפ"ב
גליון מס' 195

בסייעתא דשמיא

אוצרות בן מלך

מתורתו של מו"ר רבינו הגדול רבי לייב מינצברג זצוק"ל רבה של קהל עדת ירושלים

פרשת תצוה

הוא הנבחר על ידי ה' יתברך, ותפקידו לעמוד לפניו כבן בית, שאינו רק שליח מאת עם ישראל לעבודה, אלא הוא בן ביתו של ה', כמלאך המשרת לפניו בביתו, וכמו שכתוב 'לקדשו לכהנו לי'. וזו משמעות המשיחה בשמן המשחה, שהוא נמשח בשמן קדשו של ה', כמו המשכן וכלי שנמשחו בשמן המשחה, כי הוא איש שלו, כמו חפץ המיוחד לה'.

וכלשון הכתוב בו - 'והכהן הגדול מאחיו אשר יוצק על ראשו שמן המשחה וגו' לאביו ולאמו לא

ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך ואת בניו אתו מתוך בני ישראל לכהנו לי, אהרן נדב ואביהוא אלעזר ואיתמר בני אהרן. ועשית בגדי קודש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת. ואתה תדבר אל כל חכמי לב אשר מלאתיו רוח חכמה ועשו את בגדי אהרן לקדשו לכהנו לי. ואלה הבגדים אשר יעשו וגו', ועשו בגדי קודש לאהרן אחיך ולבניו לכהנו לי (כח, ד-א)

הפסוק הראשון 'ואתה הקרב אליו את אהרן אחיך ואת בניו אתו וכו' לכהנו לי' כולל את אהרן ואת בניו כאחד, ובהכרח אינו מוסב על בחירת אהרן לכהונה גדולה, אלא מכוון כלפי עצם הכהונה.

אמנם כהונה גדולה היא ענין נוסף שהיה באהרן, אשר נתבאר בפסוקים שאחר כך - 'ועשו את בגדי אהרן לקדשו לכהנו לי'.

כי תפקיד הכהונה הוא שנבחרו אהרן ובניו מתוך בני ישראל כשליחיהם, לשרת ולעבוד את עבודת ה' בשמם. אמנם הכהן הגדול הוא ענין אחר לגמרי, ואינו רק שלימות ושכלול בענין הכהונה, אלא הוא ענין נעלה ושונה במהותו מתפקיד כלל הכהנים, כי

בגליון

פרשת תצוה

- 1 עמוד..... ביאורי פסוקים
- 6 עמוד..... 'ואתה תצוה'.....

בענייניא דיומא

- 8 עמוד..... ימי הפורים בשנה מעוברת.....

חכמה ומוסר

- 11 עמוד..... להיות 'אדם' ו'בן חורין' הבוחר דרכו בחיים.....

פרנס השבוע

עץ חיים היא למחזיקים בה

הוצאות הדפסת גליון זה נודבו לזיכוי הרבים. ע"י ידידנו הנכבד, רודף צדקה וחסד מגדולי תומכי מכוננו

הרה"ח רבי **יואל קליין** שליט"א מוילאמסבורג

לרגל הולדת בתו למז"ט

זכות הפצת אור תורתו הבהירה של רבינו בעל הבן מלך תעמוד לו ולמשפחתו להתברך בכל הברכות האמורות למחזיקי התורה לראות ברכה והצלחה בכל אשר יפנו

לנחוצות ותרומות "פרנס השבוע" החודש
אפשר להתקשר לטלפון מס' 054-8422488

יו"ל ע"י מכון 'כתבי בן מלך'

לתרומות והנצחות נא לפנות ל: 054-8422488

לקבלת העלון במייל, ניתן להצטרף בכתובת
mechonbenmelech@gmail.com

כתובת המכון: אוהב ישראל 1/9, ביתר עילית

לתגובות והערות נא לפנות ל: 052-7616048

לקהל שוחרי תורת ה'בן מלך' ואוהבי התורה בכל מקום שהם

הנגנו בזה בקריאה של חיבה לשוחרי התורה,
להיות שותפים וידידים איתנים למפעל הכביר של מכוננו
להפיץ על פני תבל את אורו המיוחד והבהיר בתורה של

מורנו ורבינו בעל ה'בן מלך' זצוק"ל

ולתמוך בבית היוצר 'מכון כתבי בן מלך', אשר אך ורק מכוחו יוצאים לאור
כל גוני תורתו של רבינו ושיעוריו המרובים, כאשר זכינו לראות את הכרכים
הרבים נדפסים ויוצאים לאור עולם, ופתחו אופקים חדשים בפני כלל
שוחרי התורה

מהררי ציון יוצאת הקריאה, בואו לעזרת ה' בגבורים, המשימה הגדולה
עדיין לא הושלמה ודורשת משאבים רבים מדי חודש בחודשו.
נא זכו והצטרפו להימנות למצווה חשובה זו של הרבצת והפצת אור התורה
לזכות את הרבים, הטו שכם וטלו חלק במשימה הגדולה

פנו עתה להנהלת המכון והצטרפו למשפחת התורמים והמנויים
לדבר המצווה הגדולה הנתונה בידינו

באין מענה השאירו הודעתכם ונשוב אליכם בהקדם

- ספרים
- למעלה הימנה
- סדרת ספרים
- ביאורים ואמרים
- על חשיבות חשיבת התורה
- ספרים
- על חשיבות
- ספר
- המת והחובת
- ביאורי סוחר
- ספר
- אמונה ומחוק
- מגאן
- תורה ודעת
- אמרים
- תורה ודעת

הנצחות תורמים

קו בן מלך
03-3077354

מיתגיה מכון
סניפים 94 מקומ מיוחד

עבודת חשיבה בבית מדרש
למנוח סניפים רבים
מחולקים לפי גושים
בכל התחומים

רשימת ספרים בן מלך
בתיבת המזכרת מרובי העלם

מלפני התקלה 054-8422488
כתובת איתם ישראל 1/9
מזר עילית
קניית מכתב לפי סעיף 46
לתיבת הארית
mechonbenmelech@gmail.com

כשורה טובה למבקשי ה'
ניתן להאזין לשיעורי רבינו זצוק"ל בכו השיעורים
'קו בן מלך'

03-3077354

ישנה אפשרות לבחור במאגר הממוחשב ולהאזין לשיעורים
בפרשת השבוע

שמעו ותחי נפשכם

ויהי רצון שנוכח להגדיל תורה ולהאדירה

מכון כתבי בן מלך
התנהלה

הודעה חשובה ומשמחת
לתורמי המכון

ניתן לקבל החזר מס

על תרומות למכון בגובה של
עד 35% מערך התרומה

לפי סעיף 46

אוצרות
בן מלך

יטמא. ומן המקדש לא יצא, ולא יחלל את מקדש אלוֹקיו, כי נזר שֶׁמֶן מִשַׁחַת אֱלֹקָיו עָלָיו אֲנִי ה' (ויקרא כא, י"ב).

וכן כתוב - 'בני עמרם אהרן ומשה, ויִפְדֹּל אהרן להקדישו קודש קדשים' (דברי הימים א' כג, ג). כלומר שנבדל אהרן ונתקדש להיות בן ביתו של הקב"ה.

והנה תואם ההבדל בין בגדי הכהונה של אהרן לאלו של בניו, כפי שייאות לתפקידם. שבגדי הכהנים הם בגדי שרות מכובדים לשרת בהם בתפקיד העבודה, והם עשויים ממש. אולם בגדי אהרן הם בגדי 'תכלת וארגמן ותולעת שני', שהם המינים שנעשה מהם המשכן עצמו, וכמו כן הכהן שהוא בן הבית, בגדיו אף הם עשויים תכלת וארגמן ותולעת שני, דוגמת הגוונים שבמשכן.

* * *

ונתת אל חושן המשפט את האורים ואת התומים והיו על לב אהרן בבואו לפני ה' ונשא אהרן את משפט בני ישראל על לבו לפני ה' תמיד (כח, ל)

וברש"י - 'הוא כתב שם המפורש שהיה נותנו בתוך כפלי החושן שעל ידו הוא מאיר דבריו ומתמם את דבריו וכו', ועל שם אותו הכתב הוא קרוי 'משפט' שנאמר (במדבר כז) ושאל לו במשפט האורים. "את משפט בני ישראל" - דבר שהם נשפטים ונוכחים על ידו אם לעשות דבר או לא לעשות. ולפי מדרש אגדה, שהחושן מכפר על מעוותי הדין נקרא 'משפט' על שם סליחת המשפט'. כלומר, שנקרא 'חושן משפט' על שם שהוא נותן להם את ההכרעות כיצד לנהוג, והכרעה בדבר השקול נקראת משפט.

ויש לומר עוד, שעצם צרכי העם נקראים 'משפט', משום שהוא מסדר הצרכים הראוי להם, וכלשון הכתוב - 'ויהיו דברי אלה אשר התחננתי לפני ה' קרובים אל ה' אלוֹקינו יומם ולילה, לעשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל, דבר יום ביומו' (מלכים א' ח, נט).

[ובעין זה מפרש החזקוני - 'ישא ויזכר לפני הקב"ה מה שהחושן מגיד שהם צריכים, כמו 'וזה יהיה משפט הכהנים', 'לעשות משפט עבדו ומשפט

עמו'. 'בחשן המשפט - על שם שמגיד משפט ישראל וצרכיהם'.

ולפי זה יש לומר, שאינו קרוי משפט רק על שם האורים ותומים' שבתוך החושן, שיש בו כח הכרעה לשאלותיהם, אלא גם מצד עצם נוכחותו של החושן שיש בו ציון לעמידת הכהן בראש שנים עשר השבטים, מתעוררת זכותם לפני ה' שיהיה משגיח עליהם ויהא דואג למשפטם - לצרכיהם.

* * *

ועשית על שוליו רמוני תכלת וארגמן ותולעת שני על שוליו סביב ופעמוני זהב בתוכם סביב, פעמון זהב ורמון פעמון זהב ורמון על שולי המעיל סביב. והיה על אהרן לשרת ונשמע קולו בבואו אל הקדש לפני ה' ובצאתו ולא ימות (כח, לג-לה)

ברמב"ן - 'צוה בהם בעבור שישמע קולו בקודש, ויכנס לפני אדונו כאילו ברשות. כי הבא בהיכל מלך פתאום חייב מיתה בטכסיסי המלכות, כענין אחשורוש' (שם).

ועיין בבעל הטורים - 'ונשמע - ג' במסורה; ונשמע קולו בבואו אל הקודש. כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע (שמות כד, ז). ונשמע פתגם המלך (אסתר א, כ). עיין מש"כ עפ"י דרכו.

ונראה לבאר בדרך הדרוש, על פי מה שכתבנו בענין מגילת אסתר (בן מלך פורים - שער ג מאמר ב) שיש בענין נס פורים רובד עמוק, שבסיפור המגילה יש חידוש באופן היחס של ישראל לפני הקב"ה, והיינו כי כל סדרי היחס בין כנסת ישראל להקב"ה יש להם אופי שונה בימי הגלות, ומעשה המגילה הוא בבחינת משל לסדר מיוחד זה. והנה פרשת כניסתה של אסתר המלכה אל נוכח פני המלך, מקבילה לעמידתה של כנסת ישראל מול מלכו של עולם בתקופות הגלות.

והיינו שהיא לא נקראה לבוא אל המלך כדכתיב 'ואני לא נקראתי לבוא אל המלך זה שלושים יום' (אסתר ד, יא). כלומר שבזמן הגלות אין הקב"ה מראה לישראל רצון בעבודתם, ככיכול עם ישראל לא נקרא לבוא אל המלך, אולם מרצונם הם באים ונכנסים אף שאין הם במצב ראוי ואין חפצים בהם

- 'אבוא אל המלך אשר לא כדת'. והוא בחינת תורה שבעל פה, שהם חפצים מעצמם במצוות, ומרצונם באים אל ה', כמאמר קיבלוה מרצון.

ובאמת מצד מצבם אין הם ראויים לבוא לפני המלך, אלא שהם דוחקים ונכנסים מרוב אהבתם, ומוסרים את נפשם להיות אצל המלך. ואכן על ידי זה גופא, בראות המלך את מסירות נפשם וגודל אהבתם עד שהם נדחקים ובאים בלי רשות, מכח זה מתחדש הרצון להעלותם ולקרבתם, ע"ד הנאמר 'ויהי בראות המלך את אסתר עומדת בחצר נשאה חן בעיניו'.

וזה אופן הגישה אשר נתחדש בימי הגלות, כאשר הדרך להתקרב אל ה' זרועה מכשולים דחיייה והסתר פנים, אולם כאשר מתגברים ולמרות הכל נכנסים ובאים, על ידי זה מושיט המלך את שרביט הזהב, ושואל 'מה שאלתך אסתר המלכה ומה בקשתך עד חצי המלכות ותעש'.

כי בימי הטובה כאשר השכינה היתה נגלית, דרך הגישה אל המלך היתה מתוך חיבה כמו הרעיה המתוארת בשיר השירים, אבל בימי הגלות מוכרחים לדחוק ולהיכנס בלא רשות, ועל ידי זה המלך מקבל בפנים שוחקות, אחר שרואה גודל החשק והמסירות נפש. ואז זוכים ליתר התגלות מאשר לפני כן.

ובזה יבואר כמין חומר הרמז שיש קשר בין ה'ונשמע' האמור בפעמוני כהן גדול, לנאמר במגילת אסתר 'ונשמע פתגם המלך', והיינו על פי דברי הרמב"ן שמטרת הפעמונים במעילו של כהן גדול הוא בבחינת בקשת רשות בכניסתו אל הקודש.

והנה בימי אסתר נכנסו ישראל לפני מלכו של עולם לפני ולפנים ככהן גדול, אלא שכנסת ישראל באה לפני ה' בלי בקשת רשות, ואינה צריכה לפעמונים. וכמו שכתב רבינו חננאל במסכת יומא (נב). שביום הכיפורים נכנס בבגדי לבן בלא מעיל שיש בו הקשת הפעמונים, כיון שביה"כ לא הצריכוהו שיקבש להיכנס, בבחינת מעיל בלא בר.

ועיין בספר שפת אמת - 'איתא בזה"ק פורים על שם יום הכפורים דעתיך להיות משתנה מעיניו לעונג. כי ביה"כ נכנס הכה"ג לפני ולפנים ועל

זה כתיב ואל יבוא בכל עת רק ביום מיוחד, וע"י תענית כל בני ישראל, ועניתם את נפשותיכם. ובימי הפורים כתיב 'אבוא אל המלך אשר לא כדת', במקום שאין רשאי לבוא בכל עת, רק בפורים ניתן רשות להתגלות אור הנעלם בכל עת' (פורים תרנ"ז).

[וענין אסתר מקושר גם ל'נעשה ונשמע', שהיה בימי נס פורים התחדשות של 'נעשה ונשמע' כדאיתא בחז"ל 'הדר קיבלוה מרצון' (שבת פז).]

ועשית ציץ זהב טהור ופתחת עליו פתוחי חתם קדש לה'. ושמת אותו על פתיל תכלת והיה על המצנפת אל מול פני המצנפת יהיה. והיה על מצח אהרן ונשא אהרן את עוון הקדשים אשר יקדישו בני ישראל לכל מתנות קדשיהם, והיה על מצחו תמיד לרצון להם לפני ה' (כח, לו-לח)

אין הכוונה בכתיבת קודש לה' - שהציץ הוא קודש לה', אלא הציץ הוא כתב הודעה והכרזה על יחודו של הכהן גדול שהוא 'קודש לה'. שהוא לגמרי מיוחד ומקודש לה', שכן מצינו בכתוב שזהו יחודו של הכהן הגדול, כדכתיב - 'לאביו ולאמו לא יטמא, ומן המקדש לא יצא וגו' כי נזר שמן משחת אלוקיו עלי' (ויקרא כא, יב).

ובנוסף לכך משמש הציץ גם כתכשיט ופאר לכהן הגדול, שכן הוא מעיד על קדושתו והוא מהווה פאר עבורו, ועל שם זה נקרא להלן 'נזר' (כט, ו. לט, ל) כי הוא תפארתו וכתרו שהוא כולו קודש לה'.

ובזה מתבאר המשך הכתובים - 'והיה על מצח אהרן ונשא אהרן את עוון הקדשים' וגו'. כלומר שעל ידי זה גופא שהוא מוכרז לתפקידו, הוא נושא את עוון הקדשים, כי בקדושתו אשר כל אישיותו מוקדשת קודש לה' והוא מיוחד אליו לגמרי, הוא חביב לפני ה', ומעורר לפניו נשיאת עוון, ומכפר על העוונות שחטאו בני ישראל.

והנה בגמרא (פסחים טז: ועוד הרבה בש"ס) מתפרש פשט הכתוב 'ונשא אהרן את עוון הקדשים', שהציץ מרצה על קדשים שנטמאו, שיעלו לרצון ולא יפסלו מכשרותם לקרבן. ולפי זה 'עוון הקדשים' פירושו

החינוך וימי המילואים. והדבר צריך תלמוד, מפני מה יצא מזבח הזהב מכלל שאר כלי המקדש, ולא מצא את מקומו בין הארון, השולחן, המנורה ומזבח העולה האמורים בפרשת תרומה, אלא נדחה לאחר כלות הכל.

ונראה לבאר בזה, כי הנה כל כלי המקדש האמורים בפרשת תרומה, מתחייבים מצד עצם צורת הבית, ומהווים חלק בלתי נפרד מעיקר תבניתו, שכן מגדרו ותבניתו של הבית הוא שיש בו שולחן לחם, ומנורה להאיר, וארון להכיל את חפצי הבית, ומזבח לקרבנות שהוא כביכול מקום אכילת גבוה, וכלשון הכתוב - 'את קרבני לחמי' (במדבר כח, ב), 'כי את לחם אלווקיך הוא מקריב' (ויקרא כא, ח). אמנם לצד כלים אלו ישנם גם כלי שרת, כגון המחנות הקערות והכפות וכיו"ב, שהם אינם מעצם צורת הבית כלל, אלא נועדו לצורך עבודת הבית הנעשית באמצעותם.

ואכן אותם הכלים המהווים חלק מצורת הבית, מנאם הרמב"ם בספר-המצוות כמצוה אחת הכלולה בעיקר בנין הבית, וכפי שביאר בשרשים (שורש יב) - 'ועשו לי מקדש שזה מצות עשה אחת מכלל המצוות, והוא שיהיה לנו בית מוכן וכו'. ואחר כן בא לתאר חלקיו ואיך יעשו, ואין ראוי שיימנה כל מה שאמר בו ועשית ועשית מצוה בפני עצמה'.

וכוונתו מבוארת, כי עצם הגדרת הבית כוללת כבר את כל כליו, שאינם אלא פרטי דינים בצורת הבית ותבניתו. כמו כן מצינו שחילקם הרמב"ם להלכותיהם בספר ההלכות, אשר את הכלים האמורים בפרשת תרומה כלל בהלכות 'בית הבחירה', ואילו כלי השרת המשמשים לעבודת הבית נכללו בהלכות 'כלי המקדש', לצד הלכות הכהנים והלוויים העומדים לשרת בקודש. וניתן להסיק מזה כאמור, שהם שני סוגי וגדרי כלים - לעצם המשכן ולעבודות שבמשכן.

ונראה, כי מזבח הקטורת אינו מכלל הכלים המהווים את צורת הבית, אלא בכלל כלי השרת הוא, שעליו מקטירים את הקטורת. שכן בשונה ממזבח העולה שמציאותו מהווה חלק מצורת הבית, והקרבנות העולים עליו הינם חלק מהנהגת

עוון-הטומאה שיש בקדשים. אולם נראה שאין זה פשוטו של מקרא, ועיין ברשב"ם שמפרש כוונת הפסוק, שתפקידו של אהרן להיות המכפר על ידי הקרבת חטאות עם ישראל. כלומר 'עוון הקדשים' הם כלל העוונות והפירוש הוא - 'העוונות שהקדשים באים לכפר עליהם'. והכתוב כאן מגדיר אפוא את תפקידו של אהרן להיות נושא ומביא כפרה לעוונות בית ישראל, על ידי הקרבנות כגון חטאות ואשמות. והנה כל תפקידו זה מוכרז על ידי הציץ העטור על מצחו, ומכריז על היותו קודש לה', נמצא שעל ידי הציץ שעל מצחו הוא נושא את עוון הקדשים.

והיינו כי קרבנות עולה שהם בבחינת דורון, לא נדרשת בהם כביכול הסכמה וריצוי מיוחד של המלך שהוא מוכן לקבלו, ובכל עת שבא אדם עם דורון הרי הוא מגישו לפני המלך. אולם חטאות ואשמות שבאים לכפרה לא שייך להביאם רק כשהמלך מודיע שהוא מוכן ונרצה לקבלם, ואכן נכרי אין יכול להביא חטאת ואשם, רק עולה. וכאשר הכהן שהוא קדוש ומיוחד לה' מקריבם, אזי הם נרצים לפניו.

ולכן ההדגשה על כהונת אהרן וקדושתו המיוחדת היא בכך שהוא נושא את 'עוון הקדשים', דהיינו הקדשים שבאים לכפרה ונשיאת חטא על עוון. וזה על ידי נשיאת הציץ על מצחו, שמכריז על היותו 'קודש לה'.

ובזה מתבאר גם מה שדרשו חז"ל ממשמעות הכתוב שהציץ מרצה על טומאת קדשים, ויבואר שהוא ג"כ מאותו ענין, כי סיבת ריצוי זה היינו שמחמת רוב חביבות עם ישראל ומעלת קדושת הכהן המכפר, גם קרבנות שנטמאו מתקבלים לרצון.

* * *

ועשית מזבח מקטר קטורת עצי שטים תעשה אותו וגו'. ונתתה אותו לפני הפרוכת אשר על ארון העדות לפני הכפורת אשר על העדות אשר אועד לך שמה (ל, א-1)

פרשת מזבח הקטורת נאמרה בסוף הפרשה, לאחר שכבר נצטווה משה על כל מעשה המשכן וכליו, על הכהונה ובגדי הקודש, ואף על מנחת

העולה כל הזבחים שנזבחו עליו פסולים, ובהעדר השולחן או המנורה מתבטלים אגב כן ענייני העבודה שבהם, הרי שמזבח הזהב אינו מעכב את הקטורת כמו שאמרו בגמרא - 'מזבח שנעקר מקטירין קטורת במקומו' (זבחים נט. לשיטת רש"י שם). כי הקטורת מצד גדרה אינה מחייבת 'מזבח' דייקא, אלא כל כלי שרת ראוי לה, שכן ביום הכיפורים נכנס הכהן להקטיר קטורת לפני ולפנים, ואין בידו אלא מחתה. וכן מצינו בפרשת קורח אשר עצר אהרן את המגפה בעם, ע"י קטורת במחתה מחוץ לאהל מועד. אלא שציווה ה' להכין מזבח מיוחד בבית המקדש, לא כחלק מצורת הבית, אלא בתורת כלי שרת, המשמש כעין 'מחתה גדולה' הקבועה במקומו, להקטיר עליו את הקטורת דבר יום ביומו.

'ואתה תצוה'

תרומה, שיש הבדל בין המצוה לבנות את המקדש, לבין המצוה לעסוק בעבודה לה'. כי המצוה לעבוד את ה' בקרבנות ושאר ענייני הבאה והקרבה לה', היא מעיקרה תפקידם של עם ישראל, ועול אחריות הדבר מוטל עליהם. לעומת זאת מצות בנין המקדש היא ענייניו של הקב"ה, והמצוה על ישראל היא לעשות זאת כשלוחי' ה' גרידא.

ובזה, הפרשיות מתבארות היטב, כי בפרשת תרומה העוסקת במצות בנין המשכן וכליו, צורת הציווי היא שיבנו אותו בשליחותו של הקב"ה ועבורו. אולם בפרשת תצוה העוסקת במצות העבודה והשירות שבאים לאחר שהבית כבר מוכן, בזה שונה היא צורת המצוה, ומעתה אין הציווי לעם ישראל מאת ה' לעשות את הכלים והבגדים, אלא אופן הציווי הוא שמשה יעשה את הדברים בתור העומד בראש עם ישראל - 'ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך'.

כלומר שאין עתה צורת המצוה 'ויקחו לי' כמו בתרומת נדבת המשכן, שנתנו את התרומה לרשות גבוה ואחר כך בנו מזה את המשכן, כמו שביארנו שם, אלא כאן העשייה מוטלת מיסודה על עם

הבית, הרי שהקטורת אינה מסוג העבודות הנעשות ככבוד הבית, אלא היא נעשית כעבודה ישירה לה', ואין המזבח אלא ככלי שרת שבאמצעותו נעשית עבודה זו. ולכן לא נאמרה מצות מזבח הקטורת בפרשת תרומה העוסקת בענייני הבית ותבניתו, אלא בפרשת תצוה העוסקת בענייני העבודה, לצד דיני הכהונה ובגדי הקודש.

וכן יש לדייק מהכתוב 'ישמו קטורה באפך, וכליל על מזבחך' (דברים לג, י). הרי שאין הקטורת מוגדרת כמי שעולה על גבי המזבח כענין הקרבנות, אלא ניתנת באופן ישיר לה' - 'באפך', בלי צורך במזבח.

והנה בעוד שבשאר הכלים, כאשר הם נעדרים או נפסלים, אף עבודתם בטלה, כגון אם נפגם מזבח

פרשיות תצוה פותחים ב'ואתה'

בפרשת תרומה מבוארת מצות עשיית כל חלקי המשכן וכליו, ופרשת תצוה לכאורה היא המשך לה, שמבוארים בה יתר חלקי ההכנה לעבודת המשכן דהיינו הדלקת המנורה, ומיניו אהרן, ועשיית בגדי הכהונה.

אך פרשה זו מתחילה בסגנון מחודש - 'ואתה תצוה את בני ישראל, ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלות נר תמיד' (כו, ב). ולשון זה צריך ביאור רב, וכי עד עתה לא היה הדיבור למשה, ומה נשתנה כאן שפתח הכתוב בלשון 'ואתה'. ונלאו בזה המפרשים ליישב הדברים (עין בזה ב'חידושי מרן ר"ז הלוי על התורה, ועוד).

וכמו כן במצות מינוי אהרן ובניו לכהנים כתיב - 'ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך ואת בניו אתו מתוך בני ישראל לכהנו לי' (כח, א).

ושוב במצות עשיית בגדי הכהונה כתיב - 'ואתה תדבר אל כל חכמי לב אשר מלאתיו רוח חכמה ועשו את בגדי אהרן לקדשו לכהנו לי' (שם פסוק ג).

ויש לבאר הענין, לפי היסוד שהעמדנו בפרשת

ישראל בראשות משה, כמו שאר כל מצוות התורה, ואי לכך מוטל על משה לצוותם שיביאו אליו את השמן.

ולכן כתיב במצוות הכנת השמן - 'ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך וגו' חוקת עולם לדורותם מאת בני ישראל' [וכן בלחם הפנים כתיב בפרשת אמור 'מאת בני ישראל' (ויקרא כד, ח)].

כי באלו הדברים ציבור בני ישראל הוא הנותן ומגיש לפניו מרכושם דידהו, ובזה שונה הוא מתרומת נדבת המשכן, ששם גדר המצוה היה שנתנו את המזון לגבוה והקב"ה הוא אשר בונה בהם את ביתו, אבל מצוות הדלקת המנורה ועריכת לחם הפנים מוטלת שוב על ישראל מצד עצמם, אשר הם המה הנושאים את המשימה על שכמם.

מינוי הכהנים והכנת בגדי הכהונה

כמו כן בהמשך הפרשה כתוב עוד לשון זה 'ואתה'.

במינוי אהרן ובניו - 'ואתה הקרב אליך', כי לעומת המשכן וכליו ששם נאמר 'ראה קראתי בשם בצלאל' וביארנו בזה דהיינו שה' בחר והסמיך את עושי המלאכה. הרי מינוי אהרן ובניו היה הדבר צריך לבוא מצד העם, שהם מקדישים את מי שהוא ראוי ביותר שישמש בתפקיד הנבחר והרם, ואמנם הוא נבחר על ידי ה' שהוא הראוי לכך, אך העם הם המייחדים ומקדישים אותו להיות קדוש ה'.

וכן בעשיית בגדי כהונה, זה תפקיד העם להכין ולהעמיד זאת לפני ה', ולכן נאמר בהם 'ואתה תדבר אל כל חכמי לב ועשו את בגדי אהרן'. כי משה הוא הממונה על עם ישראל ועליו היה הדבר מוטל לצוות על עשיית בגדי הכהונה.

דיוק נפלא בפרשת פקודי

ובזה מבואר כמין חומר מה שכתוב בפרשת פקודי בעשיית הבגדים בכל בגד ובגד - 'כאשר ציוה ה' את משה', והנה בפרשת ויקהל בעשיית הכלים לא נאמר כן, וכבר האריכו בזה רז"ל (עיי' מדרש נתחומא פקודי סימן יא, בעל הטורים שמות מ, כא, העמק דבר לט, ה ועוד).

ועתה יתבאר שדווקא בבגדי כהונה, שמשה

נצטווה בזה מצד עמידתו בראשות עם ישראל, לכן מודגש שעשו זאת בדבר משה, שמייחסים את כל העשייה אליו ובשליחותו. מה שאין כן עשיית המשכן בכללותו נעשית עבור ה', ומשה הוא רק כצינור להוראת ה'.

יש להבחין בזה באופן בולט במיוחד בפסוק (לט, א) 'ומן התכלת והארגמן ותולעת השני עשו בגדי שרד לשרת בקודש, ויעשו את בגדי הקודש אשר לאהרן כאשר ציוה ה' את משה'. אשר הפסוק עצמו אומר דרשני, מדוע לא המשיך הכתוב את רצף הדברים כהמשך אחד, שאחר שנאמר 'עשו בגדי שרד לשרת בקודש', היה ניתן להמשיך 'ואת בגדי הקודש לאהרן' וגו'. ומשום מה הפסיק הענין באמצע הפסוק, וכאילו התחיל מראש ומספר מחדש על עשייה חדשה - 'ויעשו את בגדי הקודש' וגו'.

אלא מבואר בזאת שנאמרו כאן שני סוגי עשיות, האחד על בגדי השרד שבאו לצורך כיסוי הכלים, ואחר כך מה שעשו בגדי הקודש לצורך לבישת הכהנים. והכתוב בא לחלק בגדר עשייתם, שלא שוו שתי העשיות, שכן את בגדי השרד עשו כשאר עשיית כלי המשכן, שנעשו סתמא לשם ה', כלומר מיוחדים לשמו ובשליחותו. אולם חלקו השני שעוסק בבגדי הכהונה נעשה דייקא 'כאשר ציוה ה' את משה', וכדין בגדי הכהונה שצריכים להיעשות בציווי משה, דהיינו כמצות 'עבודה' שנצטוו בה ראשי עם ישראל, כאמור.

הבדלים במינוי נדבת המשכן

הנה יש להבחין בפרשת תרומה בלשון הכתוב בתרומות המשכן - 'וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחושת. ותכלת וארגמן ותולעת שני ושש ועזים. ועורות אילים מאדמים ועורות תחשים ועצי שטים. שמן למאור בשמים לשמן המשחה ולקטורת הסמים. אבני שוהם ואבני מילואים לאפור ולחושן' (כה, ג-ז).

הנה בפסוקים הראשונים כתיב בכל מיני התרומה 'וי"ו המחבר' - 'ותכלת וארגמן' וכו' אבל משמן למאור ואילך, כתיב בלי וי"ו המחבר [ואין לומר שהוא מצד דקדוק הלשון וצורת הכתיבה מאיזה טעם שהוא, שהרי

בפרשת ויקהל כתיב - 'ושמן למאור ובשמים לשמן המשחה' הכל בוי"ו המחבר.

עוד מיוחדים אלו האחרונים, שמפורט בכל אחד מהם מטרתו ותשמישו - שמן למאור, בשמים לשמן המשחה ולקטורת הסמים, אבני שוהם ואבני מילואים לאפוד ולחושן.

ואשר נראה מזה שמשמן ואילך הוא גדר אחר של תרומה, ונבדלים הם ממניי הנדבה הראשונים. והיינו כאמור, כי עד עתה שהתרומה היא לצורך בנין המשכן וכליו, אזי נכתב בתורה בסגנון של 'נתינה לגבוה' בלי פירוט התכלית והמטרה, ולא

רק מפני שאין צורך לכך בעת שהוא מונה את התרומות, אלא בדווקא הוא כדי להגדיר את הנתבאר לעיל - אשר התרומה היא בגדר נתינה לגבוה למען היותה תיכף רכוש גבוה, ורק לאחר מכן יתבאר בכתוב שיעשו מכל זה משכן וכלים. וכנתבאר, שאחר שיש רכוש אמצעים ברשות גבוה, חלה מצוה לעשות בהם משכן מתוך רכושו.

אבל משמן ואילך הרי זו נתינה לצורך העבודה והשירות שעם ישראל מחוייב בה, ולכן מלכתחילה הם ניתנים מלב המתנדבים לשם מטרתם. ומיושב שפיר גם לשון הכתוב שלא נכתב בהן וי"ו החיבור, לעורר שהם נתינה נפרדת ומוגדרת כשלעצמה.

בעניינא דיומא

ימי הפורים בשנה מעוברת

גדרים (ג). לענין נדר לשנה, וכן בבבא מציעא (קב). לענין המשכיר בית לחבירו לשנה. שבכל אלו הדבר מבואר שפיר, שאין השנה נשלמת אלא עם אדר השני, שכן השנה הזאת היא יותר ארוכה. וכן לגבי בר מצוה (שו"ע או"ח סימן נה סעיף י) מבואר ברמ"א שמי שנולד בשנה פשוטה יעשה בר מצוה באדר שני, ויבואר להלן.

אולם לגבי קביעות יום בתאריך, אין ההכרעה ברורה בזה.

ולגבי פורים איתא במשנה - 'קראו את המגילה באדר הראשון ונתעברה השנה קורין אותה באדר שני, אין בין אדר הראשון לאדר השני אלא קריאת המגילה ומתנות לאבינונים' (מגילה ו). ובגמרא שם מבואר שהדבר שנוי במחלוקת תנאים כבריייתא, שדעת רבי אליעזר בר יוסי, דלכתחילה קוראים באדר ראשון, ורבי שמעון בן גמליאל משום רבי יוסי סבר שאין קוראים אלא באדר שני.

ובטעם המחלוקת אמרו בגמרא דטעמא דמ"ד באדר ראשון היינו משום דאין מעבירין על המצוות, וטעמא דמ"ד דבאדר שני היינו משום דס"ל מיסמך גאולה לגאולה עדיף. ועוד אמרו שם בגמרא דאיתא

קביעות התאריכים בשנה מעוברת

בשנה מעוברת בה נכפל חודש אדר ומופיע פעמיים, מצינו בו כמה נדונים לגבי קביעות הזמנים, אם לקבעם באדר ראשון או באדר שני.

והנה יש בזה שני סוגי נידונים, סוג אחד הוא אימתי נחשב שעברה שנה שלימה, כגון לגבי בר מצוה למי שנולד בחודש אדר, וכן לענין כבש בן שנתו, ולענין בתי ערי חומה שדינו להיגאל עד שנה. עוד נידון הדבר לגבי שטרות וקניינים ונדרים ושכירות בתיים.

סוג נידון שני הוא לגבי תאריכי מאורעות שהיו בחודש אדר אימתי הוא זמן קביעותם בשנה מעוברת באדר הראשון או אדר השני, ולגבי ימי הפורים, נחלקו בזה תנאים בגמרא. וכמו כן דנו הפוסקים בשאלה זו לענין קביעת יום היאר-צייט, יום פטירת קרוביו של האדם, וכן כאשר יש לאדם יום שמחה שבו נעשה לו נס, אימתי הוא חל בשנה מעוברת.

ובש"ס נידון בכמה מקומות לגבי השלמת השנה, במשנה בערכין (לא). נידון לדין בתי ערי חומה, ובבריייתא שם לענין כבש בן שנתו, ובמשנה

הוא בעל משמעות 'מספרית', אשר גם הוא קובע לענין הלכות החדוש.

כלומר שגם בחודש אדר שני יש משמעות 'מספרית' שדומה בזה לאדר שבשנה פשוטה, והיינו מה שהוא החודש ה'אחרון' בשנה, ומשום כך יש מקום להחשיבו כחודש אדר. דגם 'אחרון' נחשב כערך בעל משמעות בבניין ספירת החדשים.

והנה בשנה מעוברת אין כלל חודש אדר כפי שהוא מופיע בכל שנה ושנה, כי בשנה פשוטה, חודש אדר כלולים בו שני גוונים, דהיינו שהוא גם החודש ה'שנים עשר' והוא גם החודש ה'אחרון' בשנה. ואילו בשנה מעוברת מתחלק ה'אדר' לשני חדשים, אדר הראשון הוא החודש ה'שנים עשר' אבל אינו ה'אחרון', ואילו חודש אדר שני הוא החודש ה'אחרון' אבל אינו החודש השנים עשר. ומשום כך עומדים שני חדשי אדר אלו במעמד שווה ושקולים הם במשמעותם המספרית ביחס לאדר שבשנה פשוטה, שאדר ראשון דומה לאדר שבשנה פשוטה מצד זה שהוא מספר ה"ב, ולאדר שני יש דמיון לאדר פשוט מצד זה שהוא 'אחרון'. ולכן שני החדשים הם באמת חדשי 'אדר', ונמצא שכל התאריכים של חודש אדר מופיעים בשנה זו פעמיים גם באדר א' וגם באדר ב'.

ואחר ששניהם שקולים מצד עיקר קביעת החדשים שהוא החשבון המספרי, מעתה אנו צריכים לנימוקים ושיקולים נוספים לבחירת החודש לגבי קביעת הלכותיו. וכגון ענין האקלים שאדר שני יותר דומה לאקלימו של אדר הרגיל, מאידך יש עדיפות לאדר ראשון, מצד הסדר הרגיל שהחודש ה"ב הוא אדר.

והיינו מה דנחלקו בגמרא - 'תניא אדר הראשון כותב אדר הראשון, אדר שני כותב אדר סתם, דברי רבי מאיר, רבי יהודה אומר אדר הראשון כותב סתם, אדר שני כותב תיניין' (נדרים ג.ס). ולהאמור נראה ביאורן של דברים, דרבי יהודה מעדיף אדר הראשון מכיון שהוא החודש השנים עשר. כי כך הוא סדרן של כל השנים, שהשנים עשר הוא חודש אדר. ודעת רבי מאיר שיש עדיפות לחודש שדומה

למ"ד דדרש מדכתיב 'את אגרת הפורים הזאת השנית', ד'השנית' אתאי למידרש לקרוא באדר שני.

והעולה מדברי הגמרא דשני החדשים נחשבים חודש אדר, ואין עדיפות לאחד מהם בעצם היותם חודש אדר. כלומר ששניהם דומים בשווה לאדר של שנה פשוטה, ולכן יש מקום לעשות את הפורים בכל אחד מהם, אלא שמחמת הטעמים האמורים נחלקו אימתי יש לקבוע את ימי הפורים.

ובשו"ע נידונת שאלה זו לגבי יום ה'אירצייט (או"ח סימן תקסח סעיף ז), והמחבר פסק שכאשר יום שמת בו אביו אירע באדר יתענה באדר שני, והרמ"א כתב להתענות באדר ראשון. ומביא יש מחמירין להתענות בשניהם. ועיי"ש במפרשים שביסודו של דבר שני החדשים דומים לאדר שבשנה פשוטה, אלא שמחמת טעמים מסויימים העדיפו חודש אחד על פני חברו.

ועיין בירושלמי מגילה (פ"א ה"ה) דאית למ"ד שאדר הראשון הוא תוספת, ואיכא מ"ד שאדר שני הוא התוספת. ויבואר להלן.

והנה בכל זה צריך להבין דמהיכי תיתי שיהיה אדר השני נחשב לאדר. שהרי קביעות החדשים והלכותיהם הוא כפי סדר מספרם בשנה. ואין שם החודש גורם, אלא מניינו המספרי, החודש הראשון, החודש השביעי, וכו' (עיין מה שביארנו בזה בספר 'בן מלך-פורים' שער א מאמר ד). ומעתה מאחר שחודש אדר הוא חודש השנים עשר, אם כן הרי בוודאי אדר ראשון הוא חודש אדר, שהוא החודש השנים עשר, ואילו אדר שני אינו אדר אלא בכינויו, ואף שעונת אקלימו דומה לאדר. אבל מכיוון שבמניינו הרי הוא החודש השלושה עשר, ואם כן לא הוי חודש זה 'חודש אדר', וכפי שביארנו שם בארוכה שכלפי כל הלכות התורה אין קובע אלא המנין.

והנראה בזה בעז"ה, דאכן שני חדשי אדר בשנה מעוברת יש להם דמיון בסדר המספרי לאדר שבשנה פשוטה, והיינו, דבחודש אדר שבשנה פשוטה הרי נוסף על מה שהוא החודש השנים עשר, הרי יש לו גם משמעות נוספת שהוא החודש ה'אחרון' בחדשי השנה. וגוון זה בצורתו של החודש

יותר למצב האקלים שבכל שנה, ולכן אדר ב' הוא סתם אדר.

ונראה דוהו גם סברת המחלוקת בירושלמי המובא לעיל, אם אדר ראשון הוא תוספת או אדר שני הוא תוספת, וכאמור.

פורים בשנה מעוברת

ונחזור למה שנתבאר במחלוקת התנאים לגבי פורים, כי שני האדרים שבשנה מעוברת, לכל אחד מהם יש גוון של אדר מצד אחד, הראשון משום שהוא חודש הי"ב, והשני משום שהוא החודש האחרון בשנה. ומשום כך ניתן לעשות פורים בכל אחד מהם. אלא שנחלקו באיזה חודש עדיף לקבוע בו את ימי הפורים מנימוקים שונים, או משום ד'אין מעבירין על המצוות' יש לנו לקבוע את הפורים מיד בחודש אדר הראשון, או משום ד'מיסמך גאולה לגאולה' עלינו לקבועו באדר השני.

כלומר דמצד עצם חזרת הזמן באותו היום, גם י"ד אדר א' וגם י"ד אדר ב', שווים הם, ועלינו לבחור אימתי לקבוע את ימי הפורים. אלא שנחלקו מה עדיף אם הסברא הכללית של 'אין מעבירין על המצוות', או שעדיף לעשות את הפורים באופן יותר מהודר, 'למיסמך גאולה גאולה', כלומר שבאופן זה תגדל ותתעצם שמחת הפורים, מכיון שהיא סמוכה לשמחת הגאולה של פסח. ומכיון שכל האיסור של העברה על המצוות הוא משום שיש בזה זלזול במצוה שאינו שש לעשותה, לכן אם העיכוב נובע משום שחפץ לעשותה ביתר הידור, הרי אין זה זלזול, ואדרבה הוא מבקש לקיימה בצורה מהודרת.

אכן כל זה הוא רק לגבי 'עשיית' הפורים, משום דדרשינן (שם בגמרא) מקראי דכתיב 'בכל שנה ושנה', דשמעינן מינה שאין לעשות פורים רק פעם אחת בשנה, אבל מצד עצם היום שניהם נחשבים ימי הפורים. וזה הטעם במה שאמרו בגמרא שם - 'ושוין בהספד ובתענית שאסורין בזה ובזה', ועיין בראשונים שם דיש דס"ל שגם משתה ושמחה חייבים בשני האדרים, ועיין בשו"ע סימן תרצז שנחלקו בזה הפוסקים]. כי כאשר הנידון הוא על עצם יום המאורע, הרי שני האדרים הם באמת

חודשי אדר, ועיצומם של ימי הפורים אשר בהם אירע מאורע הנס חוזרים ומופיעים בשנה מעוברת שני פעמים. אולם דין 'נזכרים ונעשים' של עשיית מצוות הפורים ככל הלכותיו, אותו אין צריך לעשות אלא פעם אחת בשנה.

קביעת יום הפורים פעם אחת בשנה

אמנם יש לעיין בגוף האי דינא מאי טעמא דלגבי מקרא מגילה די בפעם אחת בשנה, כדאיתא בגמרא דילפינן לה מקרא דכתיב 'בכל שנה ושנה'. ואילו לענין ימי משתה ושמחה יש ראשונים דס"ל שחייבים בו בשני האדרים.

ונראה בזה, שביסוד החובה לחגוג על מאורע שאירע בעם ישראל שקבעה התורה לעשותו ביום שאירע בו, אין גדר הדבר שכל חובת ציון המאורע הוא רק משום שחזר ובא אותו היום, אלא גם אלמלא היה חוזר אותו היום בכל שנה היה גם כן מצוה לעשות זכר וחג ושמחה על המאורע פעם אחת בשנה, כי רצון התורה הוא לעשות זכרון על עצם המאורע, והדרך שיהא נמצא זכרון המאורע בישראל הוא על ידי שעושים לו ציון ביום קבוע בשנה. [וכשם שמצינו ביום הכיפורים שאין עיקר סיבתו מחמת היום המסויים, אלא עניינו הוא כאמור בתורה 'אחת בשנה' (ויקרא טז, לד)]. כלומר שעצם התוכן של היום דהיינו זכרון המאורע חלה חובה לעשותו אחת בשנה, אלא שהיום המתאים ביותר לעשות בו את החג והציון למאורע הוא אותו היום שבו אירע המאורע.

אולם מלבד זאת יש מחייב נוסף מצד 'יום המאורע' עצמו, דהיינו שבבוא יום המאורע חלה חובה לעשות בו ציון ולחוג אותו על גודל המאורע שעשה לנו ה' בו, וכשם שמצינו ביום יציאת מצרים שנאמר עליו - 'היה היום הזה לכם לזכרון וחגותם אותו חג לה' לדורותיכם חוקת עולם תחגוהו' (שמות יב, ט).

והנה המאורע של נס פורים שתיקנו עליו את מצות 'קריאת המגילה'. נראה שאין גדר חיוב הקריאה מצד חובת היום של 'יום המאורע', אלא עצם המאורע הוא סיבת החיוב, שהרי מצינו שבני הכפרים מקדימים את קריאת המגילה לימים

צריך לעשות אותו 'יום משתה ושמחה'. ולכן בשנה שיש בה שני אדרים, אשר נתבאר שיום המאורע חוזר ובא בשניהם, על כן חלה החובה לעשות בכל אחד מהם 'יום משתה ושמחה'.

ואילו הראשונים שנחלקו על זה, ונקטו שאף משתה ושמחה אין עושים אותו אלא פעם אחת, היינו משום שסוברים שאף מצות 'משתה ושמחה' יסוד חיובה הוא על 'עצם המאורע', שאנו חוגגים פעם אחת בשנה על גודל הנס. ולכן די שנעשה אותו רק באדר שני - כמו קריאת המגילה.

אכן איסור הספד ותענית ביום הפורים, הוא וודאי מצד גדר 'יום המאורע' משום שביום זה אירעו הניסים, ולכן לכו"ע לגבי איסור הספד ותענית שני האדרים שוין.

הסמוכים ליום המאורע. אלא שלכתחילה קבעו חכמים לבחור לקריאת המגילה את יום המאורע, אבל אין סיבת החיוב מצד יום המאורע. ולכן בשנה שיש בה שני אדרים אף שיום המאורע של פורים חוזר ובא בשנה זו שני פעמים, אין זה סיבה לחייב לקרוא את המגילה בכל אחד מהם, שכן מצד חובת עצם המאורע די בפעם אחת בשנה. וכדילפינן מהכתוב 'בכל שנה ושנה'. אלא שיש לבחור אחד מחדשי אדר לקבוע בו את יום קריאת המגילה, ובוה נחלקו התנאים אם עדיף אדר ראשון או אדר שני, כל אחד ונימוקו עמו כמבואר בגמרא.

אולם לגבי חובת הסעודה הנלמד מ'מי משתה ושמחה', ס"ל להני ראשונים שחייבים לעשותו בשני האדרים, והיינו משום דס"ל שעצם היום עצמו הוא המחייב לעשותו, שכיון שהיום הוא 'יום המאורע'

הכמה ומוסר

להיות 'אדם' ו'בן חורין' הבוחר דרכו בחיים

בן חורין - אינו כפוף לסביבה

נוסף לכך, על האדם להיות 'בן חורין' ולא עבד, כלומר, שכל קביעותיו הם מחמת רצונו העצמי כיצד נכון להיות. תפארתו של האדם היא כאשר הוא בן חורין הנוטל את שרביט המלכות בידו, והוא המוביל והמנהיג, הן בהכרעה לקבוע ולהחליט את דרכו, והן בעשיית הדברים כפי הכרעה זו. ואילו אדם שבעיניו הקובע הוא מה שהזולת אומר, ומה יחשוב הזולת עליו, ועושה דבריו מחמת 'מה יאמרו הבריות', לא זכה לחירות. ברכתו 'שלא עשני עבד' אינה במלוא משמעותה, שהרי אינו בן חורין לעשות כפי דעתו והחלטתו. כל מה שאנו רואים בו ובמעשיו אין זה הוא עצמו, אלא הריהו עבד בידי אחרים.

אולם אדם המכיר בכך שלא הגיע לדרגת חכמה ופיקחות כל כך, ואינו מסוגל לקבוע את הנהגתו, ולכן הוא מחליט בהחלטה עצמית, לשמוע לעצת חבריו, או להתנהג כמו כולם מחמת הסברא שמה שהציבור עושים הוא בוודאי שקול ומחושב ועבר

צלם אלוקים - מנהיג את עצמו

ההקדמה לכל חובתנו הוא תחילה להכשיר את הכלי, כלומר להיות 'אדם' בעל צלם אלוקים. ורק על גבי רקע זה בא התפקיד של ה'יהודי' - בחינת דרך ארץ קדמה לתורה, כל זמן שחסר בהקדמת מהות האדם ובנין אישיותו, אי אפשר להתעלות בפנימיות העבודה.

ראשית לכל, צריך להיות 'אדם'. מעלתו היסודית של האדם היא שהוא מנהיג את עצמו, הוא נתון בידי עצמו לחיות על פי קביעתו ושיפוטו. האדם הוא 'צלם אלוקים', דהיינו שיש בו דעה ובינה לקבוע את דרכו והנהגתו ומהלך חייו. ואינו מזניח עצמו להיגרר ולהישאר היכן שנתגלגל במקרה, ואשר כל רוח מצויה מוליכה אותו, ונותן לזרימת החיים לזרום כפי המזדמן. וזו דרגה פחותה מאד, ממש כבהמה, שאמרו עליה 'קורא לה והיא באה', שאין לה כל דעה והחלטה עצמית כיצד לחיות.

כשאית רוחו בת החורין. וכל זמן שלא נגאל מאזיקי תכונותיו הסוררות ונטיותיו הנמוכות, עדיין אין יכול להכריז במלוא הכנות 'ברוך מתיר אסורים'.

ומוטל על כל אחד לראות היכן הוא עומד בענין זה, להתבונן כי הוא שפלות ובזיון להיות כבהמה ללא צלם אלוקים, ולהחדיר בלבו את מעלת הבן חורין, שלא יוכל לסבול את איבוד חירותו, וירידתו לדרגה שהוא מבצע דברים שאינם פרי החלטתו, כי שלימות קומת האדם היא החלטתו דעתו וחירותו.

שלימות עבודת ה' כשבאה מתפארת האדם השלם

ואז הציות לה' וההליכה בדרך התורה, היא בעלת ערך רב ומשמעות, כי היא נובעת מהחלטה עצמאית של האדם. כאשר האדם עם כל שלימות קומתו מבטל ומכפיף עצמו ומיישר את דרכו מתוך הכרה בגדולת ה' ובתוקף החוב לשמוע בקולו ית"ש. מה שאין כן מי שכל תכונתו היא כקנה רך ונגרר בנקל אחר כל רוח, וכל מעשיו הם לפי המזדמן, אזי גם ציותו לה' אינו דווקא מחמת ביטול והכנעה אמיתית לגדולת ה', ומתוך הכרה בחשיבות הדבר. והרי כל מעשיו ערכם מחוסר, כיון שאין הם נובעים מעצמיותו, אחרי שנכנע גם לכוחות קלים שאינם חשובים כלל. ונמצא שבביאתו לעבודת ה' נוטלים חלק חולשותיו ונטיותיו השליליות, אף שבסופו של דבר זכה לעשיה נכונה, ואשרי חלקו. אמנם עבודה בעלת ערך היא כאשר היא באה מצד הסיבה הנכונה, דהיינו מתוך הכרתו והחלטתו בגודל החוב לשמוע בקול ה' ולעבדו בנאמנות.

התודה והכרה לידידנו הנכבדים מתומכי מכונו שנטלו חלק בהוצאות גיליון זה

ברכת מזל טוב לידידנו הנכבד, מחשובי אברכי קהילתנו הרב **שמעון** בר"י **חשין** שליט"א לרגל הולדת הבת

ברכת מזל טוב לידידנו הנכבד, מחשובי אברכי קהילתנו הרב **יעקב** ברמ"נ **רוטמן** שליט"א לרגל הולדת הבן

המעוניינים לתרום את הוצאות הגיליון לזיכוי הרבים, נא לפנות ל-054-8422488 או למייל mechonbenmelech@gmail.com

את כור המבחן, ומן הסתם כך יותר נכון, הרי גם אדם זה הוא כבר במדריגה של 'אדם' ו'בן חורין', כי הרי קבע דרכו מחמת החלטתו העצמית.

בן חורין - משוחרר מיצרים וחולשות

חלק נוסף הוא להיות 'אדם משוחרר' ולא אסיר, בעל אישיות העושה הכל לפי הכרעת דעתו ושכלו הטהור אשר אינו משוחד מיצריו. אדם שרצונו הפנימי הוא הקובע את מעשיו, בלי לחצים וכפיה, כלומר שאינו נכנע לחולשות מסויימות שיש בו, הדוחפות אותו לפעולות והנהגות למרות שאין עצם נפשו חפצה בהם.

שלימות דרגת בן חורין הוא כאשר הוא מלך ומנהיג על עצמו, מושל ברוחו ויצרו מסור בידו, לפי מיטב שיקול דעתו והכרעת שכלו, ואינו אסיר בידי חולשותיו ונטיותיו ותאוות גופו, אשר כובלות אותו נגד רצון שכלו ומונעות ממנו להתעלות

אשר
ברכת מאליפות

ברגשי גיל ושמחה הננו להביע את מיטב איחולינו וברכותינו הלבביות, להאי גברא רבה ויקרא רבים נהנים ממנו עפה ותושיה, ומשיב לכל אדם בלב ונפש חפיה בסבלנות אין קץ ה'ה

הרה"ה רבי **משה קרלין זצ"ל** שליט"א

ראש אירגוננו ונותן ביתו החשובה תחי' לרגל שמחת נישוא בתו בשער"ם עב"ג החתן **אהרן שלמה** הי"ו

בן לאביו הדגול והיקר ידידנו מחשובי אברכי קהילתנו מתומכי מכונו הרה"ה רבי **דוד זצ"ל ז"ל** שליט"א יתן ד' שחשה שכינה בטעשי ידכם ואך טוב וחסד ירדפכם כל ימי חייכם אמן ואמן המברכים

ארגון אושר בארץ הקודש רבני הארגון ב/הנהלה אריה קרישביסקי